

DEMEDTS, André, letterkundige (St.-Baafs-Vijve 8 augustus 1906).

Oudste zoon uit een landbouwersgezin. Zijn voorouders vestigden zich reeds in 1626 op de ouderlijke hoeve De Elsbos. Na lager onderwijs te Wakken volgde hij voorbereidend middelbaar onderwijs aan het St.-Lievenscollege te Gent (1918-'19) en handelsonderwijs aan het St.-Amandscollege te Kortrijk (1919-'21). Was van 1921 tot '37 landbouwer op de ouderlijke hoeve. Schreef en publiceerde toen zijn eerste dichtbundels, verhalen en romans.

Na zelfstudie en een bekwaamheidsproef werd hij in 1937 leraar aan het H.-Hartcollege te Waregem. Was van 1949 tot '71 hoofd van dienst van de Belgische Radio en Televisie bij de gewestelijke omroep West-Vlaanderen te Kortrijk. Was van 1938 tot '53 woonachtig te Waregem en daarna te Kortrijk.

André Demedts is een veelzijdige persoonlijkheid: een produktief auteur, bezielend causeur en een wijs inspirator.

Demedts schreef honderden kronieken en artikelen in Zuid- en Noordnederlandse en Zuidafrikaanse tijdschriften en bladen. Van 1930 tot nu behoorde hij tot de redactie van menig literair tijdschrift. In verband met de V.B. zijn vooral van belang: Hugo Verriest, de Levenwekker (1945), De dag voor gisteren (1966), een autobiografisch werk, en Uit ons eigen erfdeel (1968), een boek over Frans-Vlaanderen. Vóór en tijdens de Tweede Wereldoorlog was zijn bedrijvigheid op het gebied van de V.B. niet opvallend. Zijn activiteit was hoofdzakelijk literair, ofschoon die niet te scheiden was van zijn levenshouding en dus ook niet van zijn sociale, religieuze en volkse bewogenheid. Tijdens zijn collegejaren te Kortrijk was hij bevriend met Jozef Devroe, de latere Vlaams-nationalistische volksvertegenwoordiger. Hij maakte er deel uit van een flamingantistische studentenbond die een blad oprichtte, genaamd Die Cnodse, waarin de toen amper veertienjarige André Demedts zijn eerste pennevruchten plaatste.

Tijdens en na de Eerste Wereldoorlog werd hij geconfronteerd met het onrecht en de vernederingen die het Vlaamse volk werden aangedaan. In De Dag voor Gisteren verhaalt hij hoe zijn ogen toen zijn opengegaan voor het ongeluk van zijn volk. Woede en wanhoop moest hij vooralsnog onmachtig verkroppen, maar weldra zouden die gevoelens in zijn poëzie, o.m. in het bekende gedicht Vlaanderen, tot uiting komen. In dit gedicht vertolkt hij ook de bereidheid van de toenmalige jeugd tot algeheel verzet, offer en strijd voor de redding van Vlaanderen.

In die tijd zullen zijn betrekkingen met Cyriel Verschaeve ook wel stimulerend hebben gewerkt.

Zijn sociale gezindheid verklaart dat hij van 1927 tot '33 een actief lid van de Katholieke Arbeidersjeugd was en zelfs gedurende enkele maanden voorzitter voor het arrondissement Roeselare-Tielt (1929-'30). Later werd hij lid van het Jeugdfront (1935-'36) en weldra was hij ook actief in het Davidsfonds en in andere culturele verenigingen als voordrager over schrijvers en literatuur.

De geringe moeilijkheden die hem bij de bevrijding in 1944 om zijn tijdens de oorlog voortgezette literaire bedrijvigheid en om zijn Vlaamse overtuiging werden berokkend, verbitterden hem niet, maar zouden hem toch aansporen tot een meer verbeten inzet.

In 1945 werd zijn aandacht vrij toevallig op Frans-Vlaanderen gericht door een bezoek van de Frans-Vlaming Pierre Berteloot aan Stijn Streuvels. Hierover door Streuvels ingelicht schreef Demedts Berteloot om zijn medewerking te vragen voor een bijzonder nummer dat Dietsche Warande en Belfort in oktober 1946 aan Streuvels zou wijden. Dit was dan het eerste contact dat, ofschoon meer op het literaire dan op het cultuurpolitiëke vlak, de bron zou worden van de gehele naoorlogse

actie voor en in Frans-Vlaanderen. Toen in 1947 te Waregem een Kunstverbond werd opgericht werden A. Demedts en L. Verbeke respectievelijk voorzitter en secretaris van de letterkundige afdeling van dat verbond. Die samenwerking had tot resultaat dat te Waregem gedurende ruim tien jaar kunst- en voordrachtavonden werden georganiseerd die, dank zij o.m. de boeiende leiding van A. Demedts, veel bijval vonden. Het bleef echter niet bij deze lokale activiteiten. Dank zij verruimde contacten met Frans-Vlamingen, o.m. met Kan. Maxime Deswarte, en de medewerking van Ward Corsmit, werd besloten, onder voorzitterschap van Demedts, op 25 juli 1948 te Waregem de eerste culturele bijeenkomst met de Frans-Vlamingen te houden (Frans-Vlaamse Begroetingsdag). Sindsdien hebben te Waregem al vijftiëntwintig Frans-Vlaamse Cultuurdagen plaatsgevonden, die tot in 1968 door Demedts werden geleid.

Een niet te schatten invloed is van Demedts uitgegaan door zijn vele honderden voordrachten over allerlei onderwerpen, ook over de V.B. en over Frans-Vlaanderen, die hij gehouden heeft in bijna alle centra en dorpen van Vlaanderen, op culturele congressen in Nederland, Frans-Vlaanderen en Wallonië en op rondreizen door Konge en Zuid-Afrika en ook in Rome.

Door zijn beginselvastheid en zijn onpartijdigheid heeft Demedts een bijzonder groot moreel gezag verworven in de V.B. Als lid van de Kultuurraad voor Vlaanderen heeft hij zich o.m. in 1962 effectief ingezet voor het behoud van de streek Komen-Moeskroen binnen het Vlaamse landsgedeelte. Door een zeer vrijmoedig artikel, in 1966 in het tijdschrift *Ons Erfdeel* gepubliceerd o.v.m. de splitsing van de Leuvense universiteit, heeft hij direct invloed gehad op de openbare verklaring van Mgr. E.J. de Smedt, bisschop van Brugge, die in dit woelige jaar te Kortrijk verklaarde dat hij ondanks alles trouw zou blijven aan zijn volk. Deze verklaring van de Brugse bisschop heeft in niet geringe mate bijgedragen tot een spoedige

oplossing.

Het niet toepassen van de faciliteiten voor de Vlamingen in de streek Komen-Moeskroen heeft Demedts ertoe aangezet de Vlamingen in dit gebied met raad en daad te helpen. Hij is de inspirator van het tijdschrift *Ons Kanton*, in 1971 opgericht met het doel de Vlaamse aanwezigheid in dit grensgebied te versterken.

Belangrijk in geheel de Vlaamse en Groot-Nederlandse activiteit van Demedts is dat hij steeds heeft aangestuurd op concrete resultaten. Zijn inspirerende rol bij de oprichting van het tijdschrift *Ons Erfdeel* in 1957 is hiervan een treffend voorbeeld.

WERKEN: *Hugo Verriest, de Levenwekker* (1945); - *Frans- of Zuid-Vlaanderen - Tekst voor de Zuidafrikaanse Academie* (19 februari 1959); - *In de Rand*, artikelenreeks in *Ons Erfdeel*, jgn. 5-11 (1961-'68); - *Frans- en Zuid-Vlaanderen*, in *Dietsche Warande en Belfort* (1961, p. 82-110); - *Bewustwording*, in *Neerlandia* (maart 1966); - *De dag voor gisteren* (1966); - *Uit ons eigen Erfdeel* (1968); - *Stijn Streuvels. Een terugblik op leven en werk* (1971).

LITERATUUR: A. van Wilderode, *André Demedts*, in *Ontmoetingen* (1965); - J. Deleu en F. Niessen, *Frans-Vlaanderen* (1968); - L. Verbeke, *Vlaanderen in Frankrijk* (1970); - J. Florquin, *André Demedts*, in *Ten huize van...*, VI (1970, p. 62-106).

LUC VERBEKE